

Фейгіна-Грибкова Н.А.
здобувачка вищої освіти освітнього ступеня «магістр»
спеціальності 183 «Технології захисту навколишнього середовища»
Науковий керівник: Алпатова О.М.,
к.б.н., доц., доцент кафедри екології та природоохоронних технологій
Державний університет «Житомирська політехніка»
ztzns22m_fna@student.ztu.edu.ua; ke_aom@ztu.edu.ua

ПРОБЛЕМА УТИЛІЗАЦІЇ ТА ПОВОДЖЕННЯ З МЕДИЧНИМИ ВІДХОДАМИ

Безпечна та ефективна утилізація медичних відходів останнє десятиліття є однією з найважливіших проблем для багатьох країн, в тому числі й з високим рівнем економічного розвитку. Кількість і склад відходів, які утворюються у лікувально-профілактичних закладах, коливаються залежно від рівня розвитку країни, типу медичного закладу, системи управління відходами, рівня екологічної свідомості персоналу і суспільства загалом. Для України дана проблема є актуальною і потребує негайного вирішення. Щорічно утворюється 380-400 тис. т медичних відходів, з них 100-120 тис. т - небезпечні. До числа небезпечних медичних відходів відносяться гострі предмети, інфекційні відходи, анатомічні та патологічні відходи, застарілі або протерміновані хімічні продукти, фармацевтичні препарати і радіоактивні матеріали. Сьогодні немає цілісної налагодженої системи, яка б забезпечувала всі етапи поводження з цими відходами. З прийняттям постанови Кабінету Міністрів України від 13.07.2016 р. №446 «Про затвердження Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з поводження з небезпечними відходами» - виникає правова колізія: відповідно до п. 4 цієї Постанови дія Ліцензійних умов поширюється на всі суб'єкти господарювання незалежно від їх організаційно-правової форми та форми власності, які у повному обсязі або частково провадять чи мають намір провадити господарську діяльність з поводження з небезпечними відходами.

Вимоги до поводження з медичними відходами (збирання, перевезення, зберігання, сортування, оброблення (перероблення), утилізації, видалення, знезараження, захоронення, знищення) у закладах охорони здоров'я визначені наказом МОЗ України від 08.06.2015 № 325 «Про затвердження Державних санітарно-протиепідемічних правил і норм щодо поводження з медичними відходами» (далі – Правила). Однак ці Правила не поширюються на порядок поводження з медичними відходами підприємств з виробництва фармацевтичної продукції та медичних відходів, що утворюються у побуті. Згідно з вимогами Закону України «Про лікарські засоби», неякісні лікарські засоби, включаючи ті, термін придатності яких закінчився, підлягають утилізації та знищенню. Наказом МОЗ України від 08.07.2004 р. № 349 затверджено Правила проведення утилізації та знищення неякісних лікарських засобів. Відповідно до цих законодавчих норм налагоджена лише утилізація відходів фармацевтичних заводів і фабрик.

Окремою проблемою як України, так і світу в цілому є поводження з лікарськими засобами, термін придатності яких закінчився, та невикористаними препаратами, які потрапляють на сміттєзвалища. В європейській та світовій практиці розвинених країн єдине завдання населення при відповідальному поводженні зі специфічними відходами - прийти і здати такі ліки в пункт прийому або в аптеку, яка здійснює цю функцію в регіоні. Законодавством України заохочується утилізація медичних відходів тільки щодо вакцин та прекурсорів, але ж і звичайні невикористані чи протерміновані таблетки у блистерах та сиропи, використані шприци, забруднені біологічними рідинами хворих перев'язки, бинти, вати тощо є не менш небезпечними. Ситуація ускладнюється тим, що сьогодні більшість населення України не сортує небезпечні відходи і тверді побутові відходи (ТПВ) окремо. І якщо в 1 г ТПВ міститься від 0,1 до 1 млрд мікроорганізмів, то в медичних відходах ця кількість зростає до 200–300 млрд, при цьому більш патогенних. Окрім цього, у переважній більшості медичні відходи є біологічно активними синтетичними сполуками, аналогів яких немає у природі, що утруднює процес їх безпечної природної утилізації. Отож, все це разом видаляється на полігони ТПВ або звалища, звідки разом із фільтратом, що утворюється в тілі полігону, просочується у ґрунт та водоносні горизонти та, як наслідок, створює серйозну екологічну небезпеку для довкілля та здоров'я людини. Як свідчать дослідження вчених, медичні відходи, поводження з ними та їх утилізація є важливою епідеміологічною і екологічною складовими безпеки населення України.

Список використаних джерел

1. Пацева І.Г., Алпатова О.М., Демчук Л.І., Кірейцева Г.В., Левицький В.Г. Сучасний стан навколишнього природного середовища в умовах впливу війни. Екологічні науки : науково-практичний журнал. 2022. Вип. 4 (43). С.19-22.
2. Khrutba V., Morozova T., Kotsiuba I., Shamrai V. Simulation Modeling for Predicting the Formation of Municipal Waste. In: Shkarlet S., Morozov A., Palagin A. (eds) Mathematical Modeling and Simulation of Systems (MODS'2020). MODS 2020. Advances in Intelligent Systems and Computing, vol 1265. Springer, Cham. 2021. P. 24–35. https://doi.org/10.1007/978-3-030-58124-4_3